नियम सङ्ख्या :

नगर सभाबाट स्वीकृत मिति :

गोदावरी नगरपालिकाको पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता

२०७५

गोदावरी नगरपालिका

बज्रबाराही, ललितपुर

नेपाल

गोदावरी नगरपालिकाको पदाधिकारीहरूको आचारसंहिता
२०७५

प्रस्तावना

नेपालको संविधान बमोजिम सहकारिता, सहअस्तित्व र समन्वयका आधारमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको अभ्यास गर्दै सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहबीच सुमधुर अन्तरसरकार सम्वन्ध कायम गर्न, स्थानीय शासन व्यवस्थामा जनताको अर्थपूर्ण सहभागिता प्रवर्द्धन गर्दै वढी जनमुखी, सेवामुखी, जनउत्तरदायी, पारदर्शी तथा सुशासनयुक्त स्थानीय शासनको प्रत्याभूति गर्न,स्थानीय तहलाई जनताका विश्वासिलो शासन एकाइका रूपमा स्थापित गर्न, स्थानीय तहबाट समाजका विभिन्न वर्ग धर्म, लिङ्ग, जातजातिका मौलिक संस्कृतिप्रति सम्मान र सहिष्णु भावनाको विकास गर्न तथा कानुनी राज्य, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका लाभहरूको न्यायोचित वितरण र दीगो विकासका अवधारणालाइे मूर्त रूप दिन हामी जनताबाट निर्वाचित पदाधिकारीको आचरण र क्रियाकलापहरूलाई सोही अनुरूप मर्यादित र नमूनायोग्य तुल्याउन, गोदावरी नगरपालिकाका जनप्रतिनिधिहरूले नगर परिषद बाट पारित गरी यो गोदावरी नगरपालिकाका पदाधिकारीका आचारसंहिता बनाई लागु गरेका छौ ।

भाग – १ प्रारम्भिक

१. <u>सक्षिप्त नाम र प्रांरम्भ</u> : (१) या आचारसंहिताका नाम **गोदावरी नगरपालिकाको पदाधिकारीहरूको आचार संहिता, २०७५"** रहको छ ।

(२) यो आचारसंहिता गोदावरी नगरपालिकाको नगर परिषदबाट स्वीकत भएको मितिदेखि लागु हुनेछ ।

२. <u>परिभाषा</u> :विषय वा प्रसगले अर्को अर्थ नलागेमा यस आचारसंहितामा,

(क) "प्रमुख" भन्नाले गोदावरी नगरपालिकाको प्रमुख सम्झनु पर्छ ।

(ख) "अनुगमन समिति" भन्नाले यस आचार संहिताको दफा १४ बमोजिम गठित आचारसंहिता अनुगमन समिति सम्झनु पर्छ ।

(ग) "आचारसहिता" भन्नाले गोदावरी नगरपालिकाका पदाधिकारीहरूको आचार संहिता, २०७५ सम्झनुपर्छ ।

(घ) "उप प्रमुख" भन्नाले गोदावरी नगरपालिकाको उप प्रमुख सम्झनु पर्छ ।

(च) "कायपालिका" भन्नाले गोदावरी नगरपालिका सम्झनु पर्छ ।

(छ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले गोदावरी नगर कार्यपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्छ ।

(झ) "नगरपालिका" भन्नाले गोदावरी नगरपालिका सम्झनु पर्छ ।

(ञ) "पदाधिकारी" भन्नाले गोदावरी नगरपालिकाका प्रमुख, उप प्रमुख, वडाध्यक्ष, नगर पालिकाको सदस्य अन्य सदस्य समेतलाई सम्झनु पर्छ । यस शब्दले नगरपालिकाले आफ्नो कार्य सम्पादनका सिलसिलामा गठन गरेका जुनसुकै समिति वा उपसमिति वा कार्य दलको सदस्यहरू समेतलाई सम्झनु पर्दछ ।

(ट) "प्रमुख" भन्नाले गोदावरी नगरपालिकाको प्रमुख सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "सभा" भन्नाले गोदावरी नगर पालिकाको नगर सभा सम्झनु पर्छ ।

(ड) "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उप महानगरपालिका, महानगरपालिका र जिल्लासभा सम्झनु पर्छ ।

भाग – २ पदाधिकारीका आचारहरू

३. <u>सामान्य आचार सहिताहरूका पालना गर्ने :</u>पदाधिकारीहरूले पालन तथा अवलम्वन गर्नु पर्ने सामान्य आचारसंहिताहरू देहाय बमोजिम हुनेछ ।

३.१ नेपालको स्वतन्त्रता, स्वाधीनता, स्वाभिमान, राष्ट्रिय एकता, भौगौलिक अखण्डता र जनतामा निहित सावभौमसत्ता प्रति प्रतिबद्ध हुनुपर्ने ।

(क) पदाधिकारीहरूले नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता,भौगोलिक अखण्डता, राष्टिय एकता, स्वाधीनता र स्वाभिमानका अक्षुणतामा प्रतिकुल हुने कार्य गरिने छैन ।

(ख) कुनै पनि पदाधिकारीले राष्ट्र विरुद्ध हुने कार्यमा सघाउ पुऱ्याउने, राष्ट्रिय गोपनीयता भङ्ग गर्ने , राष्टिय सुरक्षामा आँच पुऱ्याउने कार्यहरु गर्ने वा त्यस्ता कार्यहरुमा सहयोग पुऱ्याउने कार्य गर्ने गराइने छैन ।

(ग) कुनै पनि पदाधिकारीले पदीय जिम्मेवारी पालना गर्दा राष्ट्र र जनताको बृहत्तर हितलाइ ध्यानमा राखी गर्नु पर्ने छ ।

(घ) कुनै पनि व्यक्ति वा निकायले जनतामा निहित सार्वभौमसत्ता, राष्ट्रिय एकता, स्वाधीनता, सामाजिक, धार्मिक, सास्कृतिक तथा ऐतिहासिक सौहार्दतामा आँच पुऱ्याउने गरी कार्य गरेमा त्यस्तो कार्यहरु निरुत्साहित गर्नेछौ ।

३.२ सघं , प्रदेश र स्थानीय तह बीचको सु –सम्वन्धमा जोड दिदै :

(क) पदाधिकारीहरूले संघ , प्रदेश र स्थानीय तह बीचको सु- सम्वन्ध, कार्य अधिकार क्षेत्र, कार्य प्रणाली वा सस्थागत प्रबन्धमा कुनै आँच पुऱ्याउन वा दखल दिन वा अन्तरसरकार सु-सम्वन्धमा खलल पार्ने कुनै क्रियाकलाप गर्ने वा वक्तव्य वा प्रकाशन वा प्रचार प्रसार गरिनेछैन ।

(ख) कुनै पनि आधारमा स्थानीय तहका वासिन्दाहरूलाई भेदभाव गर्ने वा समान सुरक्षा सेवा, सुबिधा र संरक्षणबाट बन्चित गरिने छैन तर महिला , बालबालिका, अपाँगता भएका व्यक्ति, दलित, जेंष्ठ नागरिक लगायत पछि परेका वर्ग, क्षेत्र . तथा समुदायको हकहितका लागि विशेष व्यवस्था गर्न प्रतिबद्ध रहनेछौ ।

(ग) अन्तर स्थानीय तह तथा अन्तर सरकार वस्तु वा सेवाको निर्बाध आवगमनलाई कुनै बाधा गरिने वा भेदभाव गरिने छैन ।

३.३ संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणाली, स्वशासन र स्वायत्त शासन,सघं , प्रदेश र स्थानीय तहबाट राज्यशक्तिको प्रयोग तथा विश्वव्यापी मानव अधिकार र मौलिक अधिकारका मान्य सिद्धान्तको प्रबर्द्धन गर्न,

(क) जनतामा निहित सावभौमसत्ता, स्वशासन तथा स्वायत्त शासन,संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट राज्यशक्तिको प्रयोग, संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका मान्य सिद्धान्तहरूलाई उच्च सम्मान र आत्मसात गरिनेछ ।

(ख) संघीय लोकतान्त्रिक प्रणाली, स्थानीय स्वायत्तता र तल्लो तहमा अधिकारको विकेन्द्रीकरणका सिद्धान्त तथा नीतिलाई अनादर गर्ने , जनता प्रतिको उत्तरदायित्वलाई अस्वीकार गर्ने, अवहेलना गर्ने, अन्तरसरकार सम्वन्ध एवं स्थानीय तहहरू र साझेदार संघं संस्थासगको कानुन बमोजिमको सम्बन्धमा खलल पर्ने जस्ता कुनै लेख, समाचार, भाषण, वक्तव्य प्रकाशन वा प्रशारण गर्नु वा गराउनु हुँदैन ।

तर यस कुराले उल्लेखित बिषयमा अनुसन्धान मुलक कुनै लेख रचना प्रकाशित गर्न र सो अनुरूप धारणा राख्नरोक लगाएको मानिने छैन ।

३.४ साधनश्रोतको दुरूपयोग नगर्ने :

(क) कानुन बमोजिम आफैले पाउने सेवा संविधा बाहेक स्थानीय तहको साधन, श्रोत, नगद वा जिन्सी कुनै पनि प्रकारले मास्न, उपभोग गर्न र दुरूपयोग गर्ने गराउने छैन ।

(ख) कुनै पनि पदाधिकारीले सार्वजनिक स्रोतका प्रयोग गर्दा अधिकतम सदुपयोग र उत्पादनशील कार्यमा प्रयोग गर्ने छैन ।

३.५ आफ्नो जिम्मेवारीको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने गराउने :

(क) कुनै पनि पदाधिकारीले कानुनले तोकिए बमोजिमको पदाधिकारीहरूलाई पुर्व जानकारी नदिइ आफ्नो सेवा दिने स्थान छोडी अन्यत्र जान हुँदैन ।

(ख) पदाधिकारीले प्रचलित कानुनमा तोकिए भन्दा बढी समयका लागि आफ्नो कार्य क्षेत्र छोड्नु पर्दा वा कार्य क्षेत्रभन्दा वाहिर जानु पर्ने भएमा कानुनले तोके बमोजिमका जनप्रतिनिधि वा पदाधिकारीलाई आफ्नो पदको अख्तियारी नदिइ जानु हुँदैन ।

३.६ गैर कानुनी आश्वासनलाई निरुत्साहित गर्ने ,

(क) सविधान तथा प्रचलित कानुनले दिएको अधिकारक्षेत्रभन्दा बाहिरका काम गरि दिन्छु भनी कसैलाई आश्वासन दिनु हुँदैन ।

(ख) कानुन बमोजिम गर्नु पर्ने काम वा सेवा दिनका लागि आनाकानी वा ढिलाइ गर्ने,जानीजानी अनावश्यक झझट थप्न वा आफ्नो अधिकारक्षेत्र बाहिरको काम गरिदिन वा गराइ दिनेछु भनी आश्वासन वा भरोसा पर्ने कुनै काम गर्न वा गराउनु हुदैन ।

(ग) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूले ऐनले तोकिएको योजना तर्जुमा पुक्रियाको जानकारी नदिइ कुनै व्यक्ति, संस्था वा समदायलाई स्थानीय तहको योजना बाहेकका कुनै कार्यक्रम वा योजना स्वीकृत गरिदिन वा गराइ दिने आश्वासन दिने हुदैन ।

(घ) आफ्नो लागि वा अरू कसैको लागि अनुचित लाभ पुग्ने गरी पदको दुरूपयोग गर्ने कार्य गर्न गराउनु हुदैन ।

३.७ राजनीतिक आस्थाका आधारमा भेदभावपुर्ण कार्य नगर्न,

(क) राजनीतिक आस्था वा विचारका आधारमा कार्यपालिका वा सभाका सदस्यहरू वा कर्मचारीहरू वा सेवाग्राही तथा आम नागरिकहरूसग तेरो मेरोको भावना राखी कुनै कार्य गर्न ⁄गराउनु हुँदैन ।

(ख) आफु सम्वद्ध राजनीतिक दल वा सम्वद्ध निकाय वा संघ संस्थालाई मात्र लाभ पुग्ने वा सुविधा हुने गरी कुनै निर्णय वा योजना वा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने छैन ।

३.८ सामाजिक सौहार्दता र समाबेशीकरण प्रति दृढ संकल्पित रहने,

(क) सामाजिक सद्भाव तथा सौहार्दता खल्बल्याउने गरी कुनै कार्य गर्न : विभिन्न जात जाति, धर्म, वर्ग , क्षेत्र, सम्प्रदायबीच सामाजिक सद्भाव र सौहार्दता खल्बल्याउने कुनै काम वा अन्य कुनै व्यवहार गर्ने वा गराउनु हुँदैन । कुनै सम्प्रदाय बीचको सु–सम्वन्धमा खलल पर्ने गरी क्रियाकलाप गर्ने गराउनु र प्रचार प्रसार गर्नु गराउनु हुँदैन ।

(ख) छुवाछुतलाई प्रश्रय दिने व्यवहार गर्नु हुँदैन । कुनै बिचार व्यक्त गर्दा जातीय, धार्मिक, सास्कृतिक वा समाजिक विद्वेष वा धार्मिक भेदभाव जनाउने खालका काम कुरा गर्ने वा उखान टुक्का प्रयोग गर्ने वा कुनै जाती, धर्म, संस्कृति वा समुदायको स्वाभिमानमा धक्का लाग्ने वा आघात पुग्ने खालका शब्द⁄वाणीहरूको प्रयोग गर्नु हुँदैन ।

(ग) कुनै पनि जातजाति, धर्म , वर्ण , लिङ्ग आदिका आधारमा भेदभाव गर्नु हुँदैन तथा सबै समुदायका कानुनी हकहित र मौलिक संस्कृत प्रति बोली र व्यवहार दुबै तवरबाट प्रतिकुल असर पर्ने गरी कार्य गर्न गराउनु हुँदैन ।

(घ) कुनै पनि सामुदायिक परम्परा देखिको धर्म अवलम्वन गर्न धार्मिक स्वतन्त्रताको सम्मान गनुपर्नेछ ।तर, आफनो क्षेत्रभित्र कसैको धर्म परिवर्तन गर्न गराउनु कुनै पनि क्रियाकलाप हुन दिनु हुँदैन ।

(ङ) कुनै विदशी नागरिक वा संस्थाले नेपालको सभ्यता, नेपाली जनता बीचको सदभाव बिगार्ने वा भड्काउने काम गरेको वा गर्न लागेको जानकारी भएमा तत्काल सम्बन्धित निकायमा सूचित गर्नु पर्नेछ ।

३.९ पदाधिकारी बीच कार्य जिम्मेवारीको न्यायोचित बाँडफाँड गर्ने :

(क) पदाधिकारीहरूबीच जिम्मवारी, अधिकार वा सुबिधा वा दायित्वकाको बाँडफँड गर्दा राजनीतिक दलसगको सम्वद्धता वा राजनीतिक आस्था वा महिला वा पुरुष वा सामाजिक समावशीकरणका आधारमा भेदभाव गर्न हुँदैन ।तर कानुन बमोजिम बिशेष जिम्मेवारी र अवसर दिनका लागि उल्लेखित प्रावधानले रोक लगाएको मानिने छैन ।

३.१० कसैको स्वाभिमान र अस्तित्वमा कुनै आँच आउन नदिने,

(क) पदाधिकारीले सबैसंग शिष्ट र मर्यादित बाणी तथा शव्दको प्रयोग गर्नु पर्नेछ । शालिन र स्वभाविक सामाजिक आचारहरू गर्नु पर्नेछ । जनतासंग हार्दिक, नम्र र आदरपुर्वक व्यवहार गर्नुपर्नेछ ।

(ख) पदाधिकारीबाट कार्यपालिका र सभाका सदस्यहरू, स्थानीय तहमा कार्यरत कर्मचारीहरूमा एक अर्काप्रति झुठा लाञ्छना लगाउने, रिस, राग द्वेष राख्ने तथा एक अर्काको बिषयमा अप्रासांगिक टिकाटिप्पणी गर्नु वा अति सयुक्तपुर्ण अभिव्यक्ति दिइने छैन ।

(ग) पदाधिकारीले निर्वाचित जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, सेवाग्राही प्रति राम्रो व्यवहार र शीष्ठ भाषाको प्रयोग गर्नेछन ।

(घ) पदाधिकारीले संस्थागतरूपमा कुनै धारणा व्यक्त गर्दा स्थानीय तह, यसका निर्णयहरू वा कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीलाई होच्याउने वा अनादर गर्ने भाषा वा अभिव्यक्ति दिनु वा दिन लगाउनु हुँदैन ।

(ङ) पदाधिकारी तथा कर्मचारी बीच एक अर्काको काम, पेशागत मर्यादा र कार्यगत स्वायत्तताको सम्मान गर्ने वातावरण सृजना गर्नु पर्नेछ ।

(च) पदाधिकारीहरूले एक अर्काको व्यक्तिगतरूपमा टिका टिप्पणी गर्नु हुदैन तर पदाधिकारीको कामसंग सम्बन्धित बिषयमा स्वस्थरूपमा एक अर्काका कमी कमजोरी तथा सवल पक्षहरूलाइ औल्याउन कुनै वाधा पुग्नेछैन ।

(छ) पदाधिकारीहरूल एक अर्काका बिषयमा सकारात्मक तवरले छलफल गर्ने , सुझाव दिने, आलोचना तथा टिप्पणीहरू राख्नु पर्नेछ र एक अर्कालाई पदीय काम गर्न मा सहयोग, उत्साह र प्रेरणा प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

३.११ सामाजिक मान्यता विरुद्धका आचारहरू निरुत्साहित गर्ने ,

(क) कार्यालय समयमा वा पदीय कामका सिलसिलामा मादक वा लागुपदार्थको सेवन गर्नु हुँदैन । कार्यालय हाताभित्र तथा सार्वजनिक सभा, समारोह, बैठक, आदि स्थलहरूमा मद्यपान, धुमुपान, खैनी, सुर्ती, गुट्का वा पान सेवन गर्नु हुँदैन ।

(ख) अन्धविश्वास, अपसस्कृति, रुढीवाद जस्ता पुरातन एवम अबैज्ञाानिक मान्यता तथा चालचलन विरुद्धको सामाजिक रूपान्तरण प्रक्रियामा सक्रिय सहभागिता जनाउने किसिमका कार्यहरू गर्न पर्नेछ ।

(ग) पदाधिकारीहरूले सार्वजनिक स्थल तथा खुल्ला ठाँउमा जुवा, तास खेल्ने, बाजि लगाउने आदि जस्ता व्यवहारहरू गर्नु हुँदैन ।

(घ) पदाधिकारीले कानुनतः मानव अधिकारको हनन ठहरिने , कानुनले वन्देज लगाएका तथा सभा वा कार्यपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सामाजिक मर्यादा विपरितका भनी तोकेका समुदायमा प्रचलित कुरिरीतिहरूले बढावा पाउने व्यवहार गर्नु हुँदैन ।

(ङ) विभिन्न जातजाति वा धर्म सम्प्रदायका प्रचलित सामाजिक संस्कारहरू जस्तै, विवाह, ब्रतबन्ध, पास्नी, जन्मोत्सव, भोज, आदिमा समुदायमा गलत प्रतिस्प्रधाको भावना ल्याउने खालका तडक भडक गर्नु हुँदैन र तडकभडक गर्नेरुलाई प्रोत्साहन गर्नु हुँदैन ।

(च) पदाधिकारीको हैसियतले कुनै निर्णय गर्दा राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक वा कुनै पनि आधारमा तेरो मेरो भन्ने पक्ष नलिइ तटस्थ भुमिका निर्वाह गर्नु पर्दछ ।

(छ) लिङ्ग, उमेर, भाषा, धर्म , आर्थिक अवस्था आदिको आधारमा भेदभाव जनाउने गरी अरुका सामाजिक संस्कार वा वर्गीय हकहितका बिषयहरूमा नकारात्मक टिप्पणी गर्नु हुदैन ।

(ज) पदाधिकारीले आफ्नो क्षेत्रभित्र विद्यमान सामाजिक कुरिति तथा कुसंस्कारका रूपमा रहेका वालविवाह, वहुविवाह, लैगिक हिंसा, छाउपडी, बोक्सा बोक्सी, दाइजो, छवाछुत, जातिगत उचनीचता, व्यक्तिगत घटना दर्ता नगर्न प्रबिति, खोप नलगाउने अवस्था, खुला दिशा आदिजस्ता प्रथा प्रचलनलाई निर्मुल गर्न सक्रिय हुनु पर्नेछ ।

३.१२ स्थानीय तहबाट पदान गर्ने सेवा, सुविधा, निर्णय प्रक्रिया र सुचनामा जनताको पहुच बढाउन,

(क) प्रत्येक नागरिकलाई सरोकार हुने सेवा सुविधा र निर्णयबारे सूचना माग भएमा उपलब्ध गराउन पर्नेछ ।

तर प्रचलित कानून तथा आचारसंहितामा उल्लेखित भएको तरिकाले बाहके कुनै पदाधिकारी, व्यक्ति वा समुहलाई आर्थिक कारोवारमा लाभ वा हानी पुग्ने वा कसैको सम्पति वा जीउ–ज्यानमा हानी नोक्सानी पुग्ने सूचनाहरू र गोप्य राख्नु पर्ने कुरा प्रसारण वा सार्वजनिक गर्न वा गराउर्नु वा उपलब्ध गराउनु हुँदैन ।

(ख) शान्ति सुरक्षा, राष्ट्रिय अखण्डता, समुदायहरूको सौहार्द सम्बन्धमा खलल पर्ने खाले सूचनाहरू सावजनिक गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

३.१३ वदनियत तथा अनधिकत काम गर्न गराउनबाट रोक्ने,

(क) प्रचलित कानुन बमोजिम आफुलाई प्राप्त अधिकारको प्रयोग गर्दा वदनियत वा स्वच्छाचारीरूपमा गर्नु वा गराउर्नु हुँदैन । यस्तो अधिकारको प्रयोग खुल्ला एवं सहभागितामुलक रूपमा छलफल गरी गर्नु पर्नेछ ।

(ख) आफु वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट अन्य पदाधिकारी वा कार्यालय/संघ संस्था वा कर्मचारी वा व्यक्तिलाई अनाधिकृत काम गराउनु हुँदैन ।

३.१४ लङ्गिक समानताको प्रबद्धन गर्ने :

(क) कसलाई लिङ्गको आधारमा भेदभाव झल्कुनै कुनै कार्य गर्न हुँदैन ।

(ख) लिङ्गका आधारमा कसैको क्षमतामाथि आँच आउने गरी कुनै कामकाज गर्ने नीति, कानुन वा संरचना बनाइने छैन ।

(ग) फरक लिङ्गका पदाधिकारी, कर्मचारी, सेवाग्राही तथा आम नागरिक प्रति अस्वस्थ/ आलोचना गर्ने , जिस्क्याउर्ने तथा उनीहरूको मनोवल घटाउने खालका अभिव्यत्ति दिने, दिन लगाउने वा कुनै पनि माध्यमवाट कुनै यौनजन्य दुराशय हुने खालका कुनै काम कारवाही गर्न गराउन वा यौनजन्य अस्लिल तस्विरहरू प्रकाशित गर्न , प्रदर्शन गर्न, आशय देखाउने अनुचित लाभका दुष्टिले काममा अल्झाउने जस्ता हैरानी पार्ने व्यवहार गर्न वा गराउनु हुँदैन ।

(घ) लेखेर, बोलेर, भाषण गरेर वा जुनसुकै माध्यमबाट पनि महिला तथा पुरुषबीचमा भेदभाव जनाउने खालका काम वा व्यवहार गर्न वा उखान टुक्का, थेगो वा शब्दहरूको प्रयोग गर्नु गराउनु हुँदैन ।

(ङ) लैङ्गिक आधारमा भएका घरेलु हिंशा र भेदभावका घटनाहरूलाई लुकाउने र गोप्य राख्ने कार्य गर्न वा सहयोग पुयाउने गर्नु गराउनु हुँदैन ।

३.१५ बालवालिकाका सर्वाङ्गिण विकास र हकहितप्रति सचेत रहने :

(क) वालवालिकाका सार्थक सरोकारका बिषय तथा स्थानीय विकास र शासन प्रक्रियामा, वालवालिकाको साथर्क सहभागितालाई होच्याउने वा अवमल्युन गर्ने विचार, अभिव्यक्ति दिन वा त्यस्ता व्यवहार गर्ने गराउनु हुँदैन ।

(ख) आफ्ना परिवारमा बालश्रमिक राख्नु हुँदैन । समुदायमा बालश्रम वा बालशोषणलाई संरक्षण वा प्रोहत्साहन हुने कुनै किसिमका क्रियाकलाप गर्न गराउनु पाइने छैन ।

४. <u>सावजनिक सम्पतिको प्रयोग तथा सुविधा सम्वन्धी आचारहरू :</u> सार्वजनिक सम्पतिको प्रयोग तथा सुविधा सम्वन्धमा देहायका आचारहरू पालन गर्न प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछौ ।

४.१ पदाधिकारी तथा कर्मचारीको सुविधाको लागि छुट्याइएको सेवा वा सुविधा वा भत्ता आफ्नो आन्तरिक श्रोतको कति अंश हुन आउछ भन्ने एकीन गरी सभामा छलफल गरी आम नागरिकलाई जानकारी दिई किफायति रूपमा न्यूनतम सुविधाको व्यवस्था गरिने छ ।

४.२ पदाधिकारीले कानुन बमोजिम तथा कार्यालयको काममा वाहेक स्थानीय तहको मानवीय, आर्थिक वा भौतिक साधन श्रोतको आफु वा अन्य कुनै व्यक्तिबाट प्रयोग वा उपयोग गर्ने वा गराइनछैन ।

४.३ आफ्नो पदीय ओहदाको आधारमा कुनै समिति, संस्था वा व्यक्तिहरूबाट निजी सेवा तथा सुविधाहरू लिन वा लिन लगाइन छैन ।

४.४ स्थानीय तहको सेवा प्राप्त गरे वा सार्वजनिक सम्पतिको प्रयोग गरे वापत पदाधिकारी, कर्मचारी वा अन्य कुनै व्यक्ति वा संस्थाले कानुन बमोजिम तिर्नु बुझाउन पर्ने कर, शुल्क, सेवा शुल्क दस्तुर, भाडा बुझाउनुबाट छुट लिनदिने गरी निर्णय गर्न वा गराउनु हुँदैन ।

४.५ स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूले आफुले प्राप्त गर्ने सुविधाहरूको विवरण आम जानकारीको लागि सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

५. <u>नीति निमार्ण, योजना तर्जुमा निर्णय गर्दा पालन गर्नपर्नु आचारहरूः</u> नीति, निमार्ण, योजना तर्जुमा र निर्णय गर्दा देहायका आचारहरूको पालन गर्नु गराउनु पर्छ ।

५.१ निर्णय प्रकियामा भाग लिनपुर्व बठैकमा जानकारी दिनुपर्ने

१) पदाधिकारीले आफु समेत संलग्न भइ कुनै निर्णय गर्नु पर्ने बैठकमा छलफलमा भाग लिनु पुर्व देहाय बमोजिमको सूचनाहरू दिनुपर्ने छ :

(क) स्थानीय तहका भर्ना प्रकिया, खरीद, बिक्री वा ठेक्कापट्टाको निर्णय प्रकिया, कुनै किसिमका दण्ड जरिवाना वा मिनाहा गर्ने निर्णय प्रकिया, कुनै पक्षसंगको सम्झौताको म्याद थप वा खारेजीका बिषयमा वा त्यस्तै कुनै निर्णय गर्नु पर्ने विषयसंग सम्बन्धित व्यक्तिसंग आफ्नो कुनै स्वार्थ वा रिसइवी वा लेनदेन वा अन्य कुनै प्रकारको नाता, सम्वन्ध रहको भए सो कुरा

(ख) स्थानीय तहका नीति निर्णयबाट प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षरूपमा लाभ वा हानी हुने व्यक्ति, संस्था, पक्ष वा कम्पनीसंग लिनु दिनु भए सोको बिवरणहरू,

(ग) कुनै पेशा वा व्यवशायिक संघ संस्थामा पदाधिकारीका प्रतिनिधित्व, लगानी, शेयर, हित वा स्वार्थ भए सोको बिवरण र त्यस्तो काममा लगाउने संस्था सम्बन्धी विवरण,

(२) यदि कुनै पदाधिकारीको निर्णय गर्नु पर्ने पक्ष वा बिषयसंग सम्बन्ध रहेछ भने बैठकको अध्यक्षले त्यस्तो पदाधिकारीलाई बैठकको निर्णय प्रकियामा तटस्थ रहने वा भाग नलिनका लागि निर्देश गर्नु पर्नेछ ।

(३) पदाधिकारीले कुनै बिकास निर्माण कार्यको लागि गठन हुने उपभोक्ता समितिमा रही कार्य गर्नु हुँदैन ।

५.२ सहभागितामुलक तथा पारदर्शी रूपमा नीति निर्माण र निर्णय गर्ने :

(क) पदाधिकारीहरूले योजनाको छनौट, प्राथमिकीकरण, कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्य कुनैको विषयहरूमा लाभग्राही, उपभोक्ता तथा सरोकारवाला समुहको व्यापक सहभागिता र प्रतिनिधित्व गराएर निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहबाट निर्णय दिनु पर्ने विषयहरू, नियुक्ति वा सेवा सुविधा दिने वा लिने विषयका कुराहरू पारदर्शीरूपमा गर्नु पर्नेछ ।

(ग) स्थानीय तहका बठैकहरू आम जनताका लागि खुल्ला गर्न उचित प्रक्रियाहरू निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।

(घ) निर्णय गर्दा कानुनले तोकेको अवधिभित्र निर्णय गर्नु पर्छ । कानुनले समय नतोकेका अवस्थामा बिषयका प्रकृति हेरी यथासम्भव छिटो र उपयुक्त समयावधिभित्र निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

तर कुनै कारणले निर्णय गर्न लाग्ने समयावधि लम्विने भएमा वा निर्णय गर्न नसकिने भएमा सो को तथ्यपुर्ण जानकारी सम्वन्धित पक्षलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(ङ) पदाधिकारीले नागरिक वा सेवाग्राहीलाई नअल्झाउने गरी स्पष्ट राय तथा सल्लाह दिनु पर्नेछ ।

६. **पुरस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा, सुविधा र लाभ ग्रहण सम्बन्धी आचरण:**पुरस्कार, उपहार, दान, चन्दा वा निजी सेवा, सुविधा र लाभ ग्रहण सम्बन्धमा देहायका आचारहरूको पालन गर्न गराउन प्रतिबद्ध रहदै,

(क) कानुन बमोजिम आफ्नो कर्तव्य निर्वाह गर्ने सिलसिलामा कसैबाट कुनै प्रकारको नगद वा सेवा सुविधाको रूपमा उपहार, पुरस्कार, चन्दा लिनु हुदैन । त्यस्तो सेवा सुविधा दिनका लागिवाध्य पार्ने कुनै व्यवहार गर्नु वा गराउनु हुदैन ।

(ख) स्थानीय तहसंग कुनै खास विषयमा स्वार्थ निहित भएको वा सम्भाव्य स्वार्थ भएको कुनै पनि व्यक्तिबाट कुनै प्रकारको मैत्रीव्यवहार र आमन्त्रण, भोजभतेर, खानपिन, मनोरञ्जन, वसोवास सुविधा, भाडा सुविधा, आदि लिनु वा दिनु हुँदैन ।

(ग) पदाधिकारीहरूले आफ्नो स्थानीय तहलाई जानकारी नदिई कुनै व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट दान, वक्सिस, चन्दा, उपहार स्वीकार गन हुँदैन ।

७. **सामदायिक संघसंस्था, निजी क्षेत्र, विकास साझेदार, गैर सरकारी संघ सस्थासगको साझेदारी :** विकास साझेदार, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था, निजी क्षेत्रसंगको साझेदारी गर्दा देहायको आंचारहरूको पालन गर्न प्रतिबद्ध रहदै

(क) विकास साझेदार निकाय, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था, निजी क्षेत्रसंग संस्थागत सम्वन्ध र समन्वय प्रबद्धन गरिने छ । व्यक्तिगत लाभहानीका आधारमा व्यवहार गरिनेछैन ।

(ख) विकास साझेदार निकाय, गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संघ संस्था, निजी क्षेत्रसंगको आफ्नो क्षेत्रभित्रको योजना, कार्यक्रम, बजेट तथा प्रतिवेदन कार्यलाई एकीकृत रूपमा अगाडी बढाइनेछ ।

८. **निष्पक्षता, सम्मान र कदरपुर्ण व्यवहार सम्बन्धी आचरणहरू :**पदाधिकारीले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा निष्पक्षता, सम्मान र कदरपुर्ण रूपमा गर्न देहायका आचारहरूको पालन गरिने छ ,

(क) स्थानीय तहको संस्थागत एव. कार्यगत स्वतन्त्रता र निष्पक्षता अभिवृद्धि गर्न प्रयत्नशील रहने ।

(ख) पदाधिकारीले पदीय कर्तव्य निर्वाह गर्दा वाह्य वा आन्तरिक क्षेत्रबाट प्रत्येक्ष वा अप्रत्येक्ष रूपले आउन प्रभाव, प्रलोभन, दवाव, भनसुन, धम्की, आग्रह आदिबाट प्रेरित वा प्रभावित नभइ कार्य सम्पादन गर्ने ।

(ग) आफ्नो पदीय कर्तव्य पुरा गर्दा मोलाहिजा नराखी निर्भिक र स्वतन्त्रतापुर्वक कार्य सम्पादन गर्ने गराउने ।

(घ) कुनै कर्मचारीलाई कार्य सम्पादनको सिलसिलामा अनुचित प्रभाव पार्न वा दबाब नदिने ।

(घ) प्रचलित कानुनले निषेध गरेको कुनै कार्य गर्न वा गराउनु ।

(ङ) कर्तब्य पालना गर्दा जानकारीमा आएको कानुन बमोजिम गोप्य राख्नु पर्ने विषय वा कागजात वा व्यहोरा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपबाट प्रकाशन गर्न वा गराउन नहुने ।

(च) पदाधिकारीले आफुले गर्ने काम निर्धारित समयभित्र सम्पादन गरिने छ । कानुन बमोजिम सम्पादन गर्नु पर्ने काम समय भित्रै सम्पन्न नगरी आफैले गर्ने काम पन्छाउन नहुने ।

९. <u>अन्य आचरणहरू</u>: अन्य आचरणहरू देहाय बमोजिम गर्ने प्रतिबद्धता रहने छौ ।

(क) आफ्नो सम्पत्तिको विवरण तोकिएको समयभित्र सम्वन्धित निकायमा बुझाई सार्बजनिक गर्नु पर्नेछ । ।

(ख) स्थानीय तहका काममा कुनै प्रकारको असर पर्ने सक्नै गरी वा संबिधान र प्रचलित कानुन विपरित हनु गरी स्थानीय तहको स्वीकृति विना कसैवाट कुनै प्रकारको दान, दातव्ये कासेली, उपहार आफैले स्वीकार गर्ने र आफनो परिवारको कुनै सदस्यलाई त्यस्तो बिषय स्वीकार गर्न लगाउनु हुँदैन। विदेशी सरकार वा कुनै उपहार प्राप्त हुन आएमा स्थानीय तहमा सो कुराको सुचना दिई निर्णय भए बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

(ग) स्थानीय तहका पुर्ब स्वीकृति बिना कुनै कामको निमित्त कुनै किसिमको चन्दा माग्न वा त्यस्तो चन्दा स्वीकार गर्न वा कुनै किसिमको आर्थिक सहायता लिनु हुँदैन ।

(घ) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको काम कारवाहीमा प्रभाव कुनै पर्ने गर्री कुनै पत्रपत्रिकामा आफनो वास्तविक वा काल्पनिक नामबाट वा वेनामी कुनै लेख प्रकाशन गर्न, अनलाइन समाचार माध्यम वा सामाजिक सञ्जाल वा रेडियो वा टेलिभीजनद्वारा गर्न गराउन हुँदैन ।

(ङ) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहको नीतिको विरोधमा सार्बजनिक भाषण दिनु वा कुनै वक्तव्य प्रकाशन गर्नु हुँदैन ।

(च) मलुकी ऐन विहावारीको महलको विपरित हुने गरी विवाह गर्न गराउन हुँदैन ।

(छ) विदशी मुलुकको स्थायी बसोवास तथा डि.भी.को लागि आवेदन गर्नु हुँदैन ।

(ज) पदाधिकारीले पदीय मर्यादामा आँच आउने गरी कुनै समुह वा व्यक्तिसंग कानुन विपरित वार्ता गर्न , संझौता गर्ने कार्य गर्न गराउर्नु हुँदैन ।

भाग – ३

प्रचलित कानुन बमोजिम पालन गर्नुपर्ने आचारहरू

१०. <u>प्रचलित कानुनको प्रभावकारी कार्यान्वयनः</u> (१) नेपालको संविधान, प्रचलित संघीय तथा प्रदेश कानुन, अदालतका निर्णय वा आदेश तथा कानुन बमोजिम संघ वा प्रदेशले दिएको निर्देशन सम्मान र पालना गर्न र सोको तत्परतापुर्वक प्रभावकारी कार्यान्यिवन गरिनेछ ।

(२) प्रचलित कानून बमोजिम पदाधिकारीहरूको सम्पत्ति बिबरण बुझाउनु तथा सार्वजनिक गरिने छ ।

(३) पदाधिकारीले प्रचलित कानुन बमोजिम स्थानीय तहको बेरुजु तथा पेश्किफच्छ्यौंटको कार्यमा जिम्मेबारी बहन गर्नु पर्नेछ ।

११. <u>अख्तियार दूरूपयोग तथा भष्टाचार निवारण सम्वन्धी कानुनको कार्यान्वयनमा सहयोग :</u>

(१) स्थानीय तहको पदाधिकारीहरुले प्रचलित कानुन बमोजिम भष्टाचार वा अख्तियारको दुरुपयोग हुने किसिमको आचारहरु गर्नु वा गराउनु हुँदैन ।

(२) स्थानीय तहमा प्रचलित कानुन बमोजिम अख्तियारको दुरूपयोग ठहरिने कुनै काम वा व्यवहार भएमा सम्बन्धित निकायमा जानकारी दिनुपर्नेछ र सम्बन्धित निकायबाट हुने छानविन, अनुसन्धान तथा जाँचवुझमा सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

(३) आफूले थाहा पाएको भ्रष्टाचार मानिने कार्यहरूको सुचना दिने र लिने गर्नु पर्दछ, त्यस्तो सूचना लुकाउन र लुकाउन सहयोग गर्नु हुदैन ।

(४) आफ्नो कार्यसम्पादन गर्दा स्वार्थको द्वन्द्व देखिन सक्ने बाह्य क्रियाकलाप, रोजगारी, लगानी, सम्पत्ति, उपहार वा लाभ लगायतका कुराहरू बारे स्पष्ट गरी कार्य सम्पादन गर्नु पर्दछ ।

(५) भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पत्ति राख्ने, लुकाउने तथा प्रयोग गर्ने जस्ता कार्यलाई दुरुत्साहन गर्नु पर्दछ ।

(६) भ्रष्टाचारबाट आर्जित सम्पत्तिको खोजतलास, रोक्का, स्थानान्तरण, नियन्त्रण, जफत एवं फिर्ता सम्बन्धी कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु पर्दछ ।

(७) आफूले र आफ्नो परिवारका नाममा कुनै जायजथा खरीद गर्दा सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

१२. <u>निवाचन आचारसंहिताको पालन गर्ने पर्ने :</u>(१) स्थानीय तहका जनपतिनिधिहरूले निर्वाचनका बखत पालन गर्नु आचारहरू निर्वाचिन आयागले तोके बमोजिम पालना गर्नु पर्नेछ ।

(२) स्थानीय निकायका पदाधिकारीहरूले निर्वाचन आचारसंहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा पालन गर्न गराउन सहयोग गर्नुपर्नेछ ।

(३) स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूले आफ्नो ओहदाका आधारमा प्राप्त सुविधाहरू निर्वाचन प्रचार प्रसार वा सोसँग सम्बन्धित प्रयोजनका लागि आफू वा अरु कसैबाट प्रयोग गर्न वा प्रयोग गराउनको लागि दिनु हुँदैन ।

(४) निर्वाचन प्रयोजनका लागि यस्तो सुविधा दिन वा लिनका लागि स्थानीय तहहरूबाट संस्थागत रूपमा कुनै निर्णय गर्नु वा गराउनु समेत हुदैन ।

१३ <u>आचारसहिताको कार्यान्वयन लागि आवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेः</u> १)आचारसहिताको कार्यान्वयन तथा सार्वजनिकीकरणका लागि देहायमा उल्लेखित व्यवस्थाहरू गर्नु पर्नेछ ,

(क) आचारसहिताको कार्यान्वयन समितिको व्यवस्था गर्ने : कार्यपालिकाले प्रमुख वा कार्यपालिकाले ताकेको सदस्यको संयोजकत्वमा आचारसंहिता कार्यान्वयन समिति गठन गर्नेछ । सो समितिले नियमित रूपमा आचारसहिता कार्यान्वयनको पक्षलाई सहयोग पुऱ्याई कार्य पालिकाको बैठकमा नियमित प्रतिवदेन दिनु पर्नेछ ।

(ख) अनुगमन समितिलाई सहयोग पुऱ्याउनु पर्नेः यस आचारसहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि अनुगमन समितिलाई आवश्यक पर्ने सहयोग उपलब्ध गराउनेछ ।

(२) पदाधिकारीले आफ्नो कार्यविभाजन तथा कार्यसम्पादन नियमावलीको व्यवस्था बमाजिम जवाफदेही, पारदशी सेवा प्रवाहको प्रबन्ध गर्न देहाय बमोजिम गर्न गराउन आवश्यक व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।

(क) नागरिक वडापत्र बमोजिम कार्यसम्पादन गर्नु पर्ने,नागरिक बडापत्र सम्वन्धित सबैको जानकारीको लागि सबैले देख्ने ठाउँमा टाँस गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

(ख) स्थानीय तहले नागरिक बडापत्रमा उल्लेख भए अनुसार छिटाछरितो सेवा प्राप्त नभएमा सो उपर गुनासो सुनुवाई हुने र छानबिनबाट सेवाग्राही पक्षलाई कुनै क्षति वा हैरानी व्यहोर्नु परेको देखिएमा पिडित पक्षलाइ उचित उपचार र क्षतिपुर्ति उपलव्ध हुने व्यवस्था गर्नु गराउनु पर्नेछ ।

(३) कुनै पनि पदाधिकारीले आफु कहाँ आएको गुनासो तत्कालै सुन्ने व्यवस्था मिलाई फछ्र्योट गर्नु पर्नेछ ।

भाग – ४

आचारसंहिताको पालन गर्ने गराउने व्यवस्था

१४. **आचारसहिता अनुगमन समितिको गठन:**(१) कुनैपदाधिकारीले यस आचारसंहिता तथा अन्य प्रचलित संघीय, प्रदेश र स्थानीय कानुन बमोजिम पालन गर्नु पर्ने आचारहरू उल्लंघन गरे नगरेको सम्वन्धमा जाँचबुझ तथा अनुगमन गर्नका लागि सभाले सभाका सदस्यहरूमध्येबाट देहाय बमोजिमको पदाधिकारी रहेको एक आचारसंहिता अनुगमन समितिको गठन गरिने छ ।

(क) सभाका सदस्यहरूले आफूमध्येबाट छनौट गरेको एक जना संयोजक

(ख) सभाका सदस्यहरूले आफूमध्येबाट छनौट गरेको कम्तिमा एक जना महिला सहित दुई जना सदस्य

(ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेको स्थानीय तहको एक जना अधिकृत कर्मचारी सदस्य-सचिव

(२) अनुगमन समितिका संयोजक, सदस्य तथा सचिवमाथि नै यस आचारसंहिताको उल्लघंनमा उजुरी परी निर्णय गर्न पर्ने अवस्था भएमा सो बिषयको छलफल, जो जाचबुझ तथा निर्णय पक्रियामा नीज सहभागी हुन पाउने छैनन ।

(३) यस आचारसहिताकां संयुक्तरूपमा उल्लंघन गरेको भनी अनुगमन समितिका संयोजक, सदस्यहरू तथा सचिवमाथि कुनै उजुरी परेकोमा त्यस उपर सम्बन्धित कार्यसमितिले छानविन गरी त्यसपछि बस्ने सभाको बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(४) अनुगमन समितिको सदस्यहरूको पदावधि एक बर्षका हुनेछ । यस समितिका सदस्यहरू लगातार दुई कार्यकाल भन्दा बढीका लागि निर्वाचित हुन सक्ने छैनन् ।

तर स्थानीय तहको कार्यकाल समाप्त भएको अवस्थामा यस समितिको पदावधि स्वत : समाप्त भएको मानिनेछ ।

१५. **अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार** :(१)अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य तथा अधिकार देहाय बमाजिम हुनेछ ,

(क) कुनै पदाधिकारीले आचारसहिता उल्लंघन गरे, नगरपालिकाको सम्वन्धमा उजुरी परेमा वा जानकारी हुन आएमा सो उपर जाँचबुझ तथा छानविन गर्न सक्ने ।

(ख) जाँचवुझ तथा छानविनका सिलसिलामा समाव्हान जारी गर्ने र साक्षी प्रमाण बुझ्ने अधिकार हुने ।

(२) अनुगमन समितिका सदस्यहरूले स्थानीय तहको सिफारिश तथा आमन्त्रणमा स्थानीय तहको जुनसुकै बैठकमा उपस्थित भई आफ्ना कामका बिषयमा जानकारी दिने सक्नेछन् ।

(३) अनुगमन समितिका कामको लागि आवश्यक जनशक्ति, काम गर्ने ठाउ, सामाग्री तथा उचित वातावरण बनाईदिने जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको हुनेछ ।

१६. **अनुगमन समितिको बैठक तथा कार्यविधि :** (१) अनुगमन समितिको कार्य सञ्चालन विधि देहायमा उल्लेख भए अनुसार हुनेछ ,

(क) अनुगमन समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार बस्नेछ ।

(ख) अनुगमन समितिको बैठकको निर्णय बहुमतको आधारमा हुनेछ ।

(ग) अनुगमन समितिले कारवाही गर्दा सम्बन्धित पदाधिकारीलाई सफाई पेश गर्न उचित मौका दिन पर्नेछ ।

(घ) अनुगमन समितिले जाँचबुझबाट देखिएको बिबरण सहितको राय प्रतिवेदन सम्वन्धित कार्यपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) अनगमन समितिका बैठक तथा जाँचबुझ सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैंले तोक्न सक्नेछ ।

१७. **अनुगमन समितिका सदस्यहरूको सेवा तथा सुविधा** : अनुगमन समितिका सदस्यहरूको बैठकभत्ता तथा अन्य सविधाहरू स्थानीय तहले तोके वमोजिम हुनेछ ।

१८. **उजुरी** : (१) स्थानीय तहको कुनै पदाधिकारीलेपेशागत आचार उल्लंघन गरकोमा त्यस विषयमा आचारसंहिता अनुगमन समिति समक्ष उजुरी दिन सकिनेछ ।

(२) माथि (१) वमोजिम दिइने उजुरीमा कुन पदाधिकारीले कुनै आचार उल्लंघन गरको हो सोका आधार प्रमाण खुलाउनु पर्नेछ । स्थानीय तहले उजुरी फारामको नमूना वनाइ सवैले सजिलै प्राप्त गर्नसक्ने स्थानमा राख्नुपर्नेछ ।

(३) उजुरीको सम्वन्धमा कारवाही माग गर्दा अनुगमन समितिले उजुरवालासँग थप विवरण वा कागजात माग गन सक्नेछ ।

१९. **गोप्य राख्नु पर्ने** (१) अनुगमन समितिले उजुरवालाको नाम गोप्य राख्ने पर्नेछ ।

(२) प्राप्त उजरीका आधारमा कुनै पदाधिकारीमाथि लागेको आरापमाथि छानविन जारी रहेको अवस्थामा आरोपित पदाधिकारीको नाम समेत गोप्य राख्नु पर्नेछ ।

२०. **जाँच वुझ** :(१) यस आचारसंहितामा उल्लिखित आचारहरूको उल्लंघन गरको बिषयमा अनुगमन समितिका राय सुझाव वा प्रतिवेदन आवश्यक कार्वाहिका लागि कार्यपालिकामा प्रेश गर्नु पर्नेछ । प्रतिवेदन पेश गर्नु पुर्व सो समितिले देहायका प्रकृयाहरू पुरा गर्नु पर्नेछ ।

(क) कुनैपदाधिकारीको विरुद्ध आचार संहिता उल्लंघन गरको कुनै उजुरी परेकोमा वा कुनै जानकारी पाप्त भएको मा त्यसको आधारमा अनुगमन समितिले कार्वाही गर्न आवश्यक छ वा छैन भनी जाँच वुझ गर्नु वा गराउन सक्नेछ ।

(ख) जाचबुझ गर्दा कुनै पदाधिकारी उपर कारवाही गर्नु पर्ने देखिएमा अनुगमन समितिले त्यस्तो पदाधिकारीलाइ सफाई पेश गने उचित मौका दिनुपर्नेछ ।

(ग) सफाइ पेश गर्ने मोंका दिदा सम्बन्धित पदाधिकारी विरुद्ध लागेको आरोप र त्यसको आधारहरू प्रष्ट गरी आवश्यक कावाहीका लागि कार्य पालिकाको बैठकमा पेश गर्नुपर्नेछ ।

२१. **अनुगमन समितिको सिफारिश कार्यान्वयन गर्न** : (१) अनुगमन समितिले यस आचार संहितामा उल्लखित कुराहरूको पालन भए नभएको सम्वन्धमा आवश्यक राय, सुझाव तथा सिफारिश सहित कार्यान्वयनका लागि कार्य पालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) अनुगमन समितिबाट प्राप्तप्रतिवेदन तथा राय, सुझाव र सिफारिश उपर कार्यपालिकामा छलफल गरी आवश्यक निर्णय सहित कार्यान्वयन गर्नुपर्नेछ ।

(३) आचारसंहिताको पालनका बिषयमा स्थानीय तहमा छलफल हुदाका बखत सम्बन्धित पक्षका प्रतिनिधीहरूलाई सहभागी गराउन सकिनेछ ।

२२. **आचारसहिताको उल्लंघनमा सजाय**:(१) यस आचार सहिताको कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय तहबाट सजायको रूपमा देहायमा उल्लेखित एक वा सो भन्दा बढी प्रकृयाहरू अपनाउन सकिने छ ।

(क) सम्बन्धित पदाधिकारीलाइ सचेत गराउने ।

(ख) आलोचना तथा आत्मालोचना गर्न लगाई सो को जानकारी सार्वजनिक गर्न लगाउने ।

(ग) सावजनिक सुनुवाइका लागि सार्वजनिक गर्न, गराउर्ने

(घ) प्रचलित ऐन कानुनको उल्लंघन भएको अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा सुचना दिने र आवश्यक कार्बाहीको लागि लेखी पठाउने ।

(२) आरोपित पदाधिारी माथि भएको कुनै पनि कार्बाहीको बिषयमा निज कुनै राजनीतिक दलसंग आवद्ध भएको हकमा सम्बन्धित राजनितिक दललाई जानकारी गराउनुपर्ने ।

२३. **कारवाहीको बिबरण सार्बजनिक गर्नु पर्ने:** आचार सहिताकां कार्यान्वयनका सम्वन्धमा पदाधिकारी माथि भएका कार्वाहीको बिबरण आमजानकारिको लागि स्थानीय तहको सुचनापाटी र स्थानीय पत्रपत्रिकामा प्रकाशित गर्नु पर्नेछ । सोको जानकारी राजनीतिक दलहरू, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, निर्वाचन आयोग, प्रदेश सरकारको सम्वन्धित विभाग/निकाय, स्थानीय प्रशासनलाई गराउनु पर्नेछ ।

भाग – ५

विविध

२४. **आचार सहिताको पालन गर्ने पदाधिकारीको कर्तव्य :** यो आचार संहिताकां पालना गर्ने पदाधिकारीको जिम्मवारी तथा कर्तव्यको एक अभिन्न अंगकां रूपमा रहनेछ ।

२५. **पदाधिकारीलाई आचार संहिताको जानकारी दिनु पर्ने:** योआचार संहिता स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कमचारीहरूलाई अनिवार्य रूपमा जानकारी दिई हस्ताक्षर गराई लागू भएको जानकारी सार्बजनिक गर्नु पर्नेछ ।

२६. **आचारसंहिता बारेमा जानकारी गराउने :** (१) स्थानीय तहका पदाधिकारीको यो आचार संहिता तथा यस आचार सहितामा समय समयमा भएको संशोधनको बिबरण तथा आचार संहिताकां कार्यान्वयनको बिबरणहरूका जानकारी बार्षिकरूपमा स्थानीय तहका राजनीतिक दलहरू, संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय तथा प्रद्रेश सरकारका सम्वन्धित निकायलाइ गराउनु पर्नेछ ।

(२) यस आचारसंहिताको दफा १४ बमोजिम गठित अनुगमन समितिले आफ्नो बार्षिक प्रतिवेदन सभाको सम्वन्धित समितिमार्फत सभामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

२७. **आचार सहिताकां कार्यान्वयनमा राजनीतिक दलको सहयोग:** (१) कुनैपदाधिकारीबाट यस आचार संहिताकों उल्लघंन भएका ठहर भएमा निजमाथि लागेको आरोप तथा सो सम्बन्धमा सिफारिश भएको कावाहीर्का बिबरण समेत सम्बन्धित पदाधिकारी सम्बद्ध राजनीतिक दललाई जानकारी गराउनुको साथै सार्वजनिक समेत गर्नु पर्नेछ ।

(२) जाँचवुझको आधारमा पदाधिकारी उपर कार्वाहीको लागि भएको सिफारिशको कार्यान्वयन गर्ने वा सचेत गराउने काममा सरकारी निकाय एवं राजनीतिक दलहरूकों सहयोग लिन सकिनेछ ।

२८. **आचार सहितामा संशोधन:** (१) कार्यपालिकाबाट आचार सं हितामा संशोधन गर्न सकिनेछ ।

(२) आचारसंहितामा भएको संशोधनको जानकारी सम्बन्धित सबै पदाधिकारी, कर्मचारी, तथा सरोकारवालाहरूलाई दिनुपर्नेछ ।

(३) निर्वाचन आचारसंहितामा भएको संशोधनको व्यहोरा आम जनताको जानकारीका लागि सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(४) नगर पालिकाल आफ्नो स्थानीय विशिष्ठता, कार्य प्रकृति र आवश्यकता अनुसार यस आचार संहितामा समय समयमा थप व्यवस्था समावेश गरी लागू गर्न सकिनेछ ।